

begyndte med at sige, er glad ved dets Fremkomst og i Hovedsagen ogsaa er fuldt ud enig i det.

Holm: Saa længe jeg har haft Sæde i Rigsdagen, har det været mig en Hovedsag at faa *Tvungen til kirkelig Vielse ophævet*, og jeg stillede allerede i 1881 Forslag i den Retning. Jeg bruger udtrykkelig den Vending: *Tvungen til kirkelig Vielse ophævet*. Thi jeg mener, det er en Misforstaaelse, naar man fra saa mange Sider taler om, at man nu vil indføre en Tvang til borgerligt Ægteskab. I Virkeligheden have vi en Tvang til borgerligt Ægteskab, og det maa man altid have i et ordnet Samfund. Det, der forvirrer, er blot det, som den højtærede Kultusminister omtalte ved Begyndelsen af Mødet, at, som Forholdet nu er ordnet, fungerer Præsten ved Vielsen i to Egenskaber: som Statens Embedsmand, der varetager den borgerlige, juridiske Side af Sagen, og som Kirkens Embedsmand, der meddeler dens Velsignelse. Begge Handlinger foregaa i Kirken, og dette gør, at Folk opfatter de to Handlinger som een. Enhver kan ellers sige sig selv, at det at sørge for, at „Papirerne“ ere i Orden, intet som helst har med den kirkelige Side af Sagen at gøre. Forholdet er jo det, at Præsten først maa sørge for, at alle de Attester, som den borgerlige Lov kræver, for at der lovlig kan indgaa Ægteskab, ere til Stede. Saa snart alle disse borgerlige Ting ere i Orden, maa Ægteskab finde Sted, og saa er Præsten tvungen til at give det en kirkelig Indvielse, og de vedkommende Parter tvungne til at modtage den kirkelige Vielse — for saa vidt de høre til Folkekirken. Vi have altsaa, og vi blive ved at have Tvang med Hensyn til den borgerlige Side af Sagen. Men det, som jeg altid har ønsket, er, at den kirkelige Side af Sagen, Kirkens Velsignelse over Ægteskabet, kan blive en fri og frivillig Sag. Vi ere gaaet i den Retning over for flere af de andre kirkelige Handlinger, der tidligere vare tvungne. Daaben er nu en frivillig Sag, Nadveren er en frivillig Sag, Konfirmationen er en frivillig Sag, ogsaa for Folkekirken Medlemmer. Vi mangle nu kun, at den kirkelige Vielse og den kirkelige Begravelse kunne blive en fri Sag og i begge disse Retninger haaber jeg, vi ere komne saa vidt, at vi snart maa kunne tage det Skridt, der skal tages. Jeg har, som sagt, stadig arbejdet for, at vi fik den

kirkelige Vielse fri. Men det har desværre ikke hidtil ladet sig gøre. Trods alle de Forslag, der have været fremme her i Rigsdagen, har det indtil dette Øjeblik ikke ladet sig gøre. Det er strandet paa Regeringens Modstand, paa Præsteskabets Modstand, og paa det, at der ikke i Befolkningen var tilstrækkelig Stemning for Sagen. Men det Forslag, der her foreligger, hilser jeg med stor Glæde. Det er første Gang, denne Sag kommer til os fra Ministeriet, og allerede det er jo en Hovedsag, naar den skal ventes gennemført, at den bliver os forelagt fra Regeringen. Da have vi en stor og vigtig Faktor med i Arbejdet. Dernæst viser det sig, at blandt Biskopperne er Modstanden enten helt opgivet eller dog delvis opgivet, saaledes at der nu heller ikke kan ventes nogen større Modstand fra Præsteskabets Side. Og endelig mener jeg i det hele taget, at det nuværende Øjeblik er et gunstigt Øjeblik til at faa denne Sag ordnet. Thi Spørgsmaalet om den borgerlige og den kirkelige Side af Ægteskabet er i dette Øjeblik brændende. Det er blevet brændende paa flere Maader. Vi kende jo alle sammen, hvad der maaske har vakt mest Opsigt, Spørgsmaalet om Pastor Ifversen og Mureren paa Nørrebro. I den Sag er Statens og Kirkens Krav tørnet meget stærkt mod hinanden. Der har jo ofte været Vanskeligheder ved fraskilt Vielse, og man har prøvet paa at lempe sig saa godt, man har kunnet, saaledes at man dog bevarede Skindet. Der foreligger saaledes en ministeriel Skrivelse af 5. Juni 1855, der tillader Præsten at lade Vielsen udføre ved en anden Præst. Det er en meget daarlig Udvej. Det er en daarlig Udvej for Præsten at skulle anvise en anden Præst til at udføre det, som han selv finder stridende mod sin Samvittighed og mod Kirkens Krav. Men det er ogsaa en meget daarlig Udvej for vedkommende Ægtepar, thi det er jo en ren Tilfældighed, om de i saa Fald kunne blive viede. Man har derfor ved senere kgl. Resolution af 19. September 1857 tilladt fraskilte at blive viede „efter den lovlige Øvrigheds Anordning“ og ikke i den sædvanlige Form. Man har endelig ved kgl. Resolution af 18. Oktober 1858 gjort yderligere Ændringer i Ritualet, saaledes at Præsterne i Virkeligheden kunne udføre Vielsen som en ren og skær borgerlig Handling, der blot foregaa i Kirken, saaledes at Skindet bevares af, at det dog er en kirkelig Vielse. I den Sag, som nu staar for mel-